

VILANOVA I LA GELTRÚ - CANIGÓ19ª ETAPA : SANT MARTÍ SESSERRES - TERRADES

7 de maig 1989

HORARI PREVIST

Sortida de la Plaça de l'Estació de Vilanova.	6	h
Navata. <u>Esmorzar.</u>	8.30	h
	9	h
Sant Martí Sesserres. <u>Sortida.</u>	9.30	h
Lledó d'Empordà. <u>Reagrupament.</u>	10.30	h
	11	h
Mare de Déu de la Vida. <u>Reagrupament.</u>	12	h
	12.15	h
Vilarig. <u>Reagrupament.</u>	13.15	h
	13.45	h
Terrades. <u>Dinar.</u>	15	h
<u>Sortida cap a Vilanova.</u>	17	h
Vilanova i la Geltrú.	19.30	h

NOTES

- ** Esmorzarem a Navata.
- ** Dinarem en arribar a Terrades. Hi ha un restaurant i també un local, el de la Societat Unió Terradenca, on es podrà dinar si es porta.
- ** A Lledó hi ha tota mena de serveis.
- ** No trobarem fonts però sí moltes rieres.
- ** Si us plau, respecte els reagrupaments.

VILANOVA I LA GELTRÚ - CANIGÓ

19ª ETAPA : SANT MARTÍ SESSERRES - TERRADES

7 de maig 1989

L'itinerari de l'etapa d'avui transcorre per la part occidental de la comarca de l'Alt Empordà, per la zona anomenada Garrotxa d'Empordà, travessada pel riu Manol.

Després de deixar el petit nucli de Sant Martí Sesserres, el GR va una estona cap al nord per tal de vorejar la capçalera de la riera de Sant Martí i a continuació segueix per la carena de Puig Valentí que separa aquesta riera de la conca del riu Manol. De camí cap el poble de Lledó d'Empordà trobarem la petita ermita dels Apòstols que domina la vall. Arribats a Lledó podrem admirar el conjunt que forma l'antic priorat canonical de Santa Maria i descansar una estona sota l'ombra dels magnífics plàtans de la seva plaça Major.

Continuarem cap a llevant; travessarem el Manol i la riera de Bac de la Sala i així s'arribarà al santuari de la Mare de Déu de la Vida, a les envistes del poble de Cistella. El camí segueix en direcció nord, i després de salvar un parell de rieres, puja fins al llogarret de Vilarig, agrupat al voltant de la seva casa-castell.

Més endavant, mantenint la mateixa direcció, trobarem la carretera que va de Cistella a Terrades; la seguirem una bona estona fins trobar la pista d'accés al mas Bruguer (Aquest tram de carretera es fa perquè s'hagut de canviar l'antic traçat del GR car passava per la finca de Matamiquela, actualment convertida en reserva de caça). L'itinerari segueix aquesta pista, i abans d'arribar al mas, es desvia per anar fins al poble de Terrades on finalitzarem l'etapa.

=====

<u>Horari</u>		<u>Quilòmetres</u>
<u>Parcial</u>	<u>Total</u>	
0.00	0.00	0.000

Sortim del petit nucli de Sant Martí Sesserres (341 m) pel camí herbós que hi ha enfront de l'esplanada de davant de l'església (és el de l'esquerra respecte del camí d'arribada). A la dreta veiem la piscina de la casa de colònies.

El camí devala lleugerament envoltat de vegetació.

0.01 0.01

A la dreta queda un camí molt ple d'herbes que baixa. Seguim baixant lleugerament, ara per entremig de bosc.

0.04 0.06

Deixem un trencall que se'ns separa baixant cap a la dreta. Uns metres més enllà desemboquem en un camí; l'hem de seguir cap a la dreta baixant. Immediatament queda un trencall a l'esquerra i poc després un altre de poc marcat a la mateixa banda.

Passem per una zona de pins alts i prims.

0.06 0.12

Fem un revolt cap a la dreta i trobem una petita esplanada a la dreta del camí. A l'esquerra tenim la vall del riu Manol.

0.02 0.14

Deixem un camí herbós a l'esquerra i poc després un a la dreta. Planegem.

0.02 0.16

A l'esquerra queda una pista barrada per un arbust. Mirant cap a la dreta, enrera, podem veure el nucli de Sant Martí que hem deixat fa poca estona.

0.02 0.18

Després de deixar una clariana a l'esquerra comencem a baixar; per la dreta se'ns separa un camí.

0.02 0.20

Al capdavall de la baixada girem cap a l'esquerra; per la dreta se'ns ajunta un camí. Planegem.

0.01 0.21

Desemboquem en una pista; la seguim vers la dreta en sentit descendent.

0.01 0.22

Arribem en una cruïlla; a l'esquerra hi ha una fita. Nosaltres hem de travessar el camí transversal i continuar rectes planejant. Per ací sortim del terme municipal de Cabanelles i entrem en el de Lledó d'Empordà.

0.04 0.26

Passem pel costat d'una petita esplanada que queda a la nostra dreta; en ella hi desemboca un camí que baixa per la dreta i en surt un paral·lel a la nostra direcció. Seguim endavant.

0.03 0.29

Se'ns ajunta un camí per l'esquerra.

0.02 0.31

Se'ns ajunta un nou camí per l'esquerra.

0.01 0.32

Trobem una bifurcació; hem d'anar cap a l'esquerra, baixant, per la branca més marcada.

0.02 0.34

Deixem un camí a l'esquerra. En aquest punt hi ha les restes d'un pou artesià.

0.02 0.36

Se'ns separa un camí que baixa per l'esquerra i més endavant sortim en un espai obert entremig de camps; en el camp de l'esquerra hi ha unes ruïnes. Poc després, per la dreta, se'ns uneix un camí que ve dels camps.

0.03 0.39 3.120

A l'esquerra deixem un camí, una mica malmès, que puja cap a la capella dels Apòstols (289 m), situada a uns 30 metres de la pista; per aquesta banda queda mig amagada pels arbres.

=====

CAPELLA DELS APÒSTOLS

La capella dels Apòstols, situada vora del camí de Sant Martí Sesserres a Lledó d'Empordà, a la carena del Puig Valentí, és dedicada a sant Feliu i a sant Jaume. És documentada el 1398 i consta d'una sola nau amb un absis semicircular. Per l'aparell dels seus murs i la forma de les seves obertures podem deduir que és una construcció tardana, dels segles XVI-XVII, encara que conservi una perduració de les formes de tradició romànica.

=====

Pugem una mica per salvar un petit coll i davant nostre se'ns obre la panoràmica de la vall del Manol amb el poble de Lledó d'Empordà en primer terme.

0.01 0.40

Deixem un camí a l'esquerra; en aquest punt també se'ns separa un caminó cap a la dreta.

La pista es fa més ampla i baixa lleugerament. Una mica més enllà deixem el camí d'accés en una casa que queda a uns 80 metres a l'esquerra de la pista.

0.02 0.42

Passem a freq de Cal Gras en procés de reconstrucció. A la seva façana encara s'hi pot veure la boca del forn.

Una mica més endavant se'ns uneix un camí que puja per la dreta. Més enllà dels camps, cap a l'esquerra, es veu una altra masia.

0.02 0.44

Passem pel costat de Ca N'Andreuet, a l'esquerra de la pista.

Seguim baixant; el poble de Lledó està a tocar davant nostre, i a la dreta, a l'altra banda de la vall de la riera de Sant Martí, veiem la carena per on puja la carretera que va cap a Sant Martí Sesserres.

0.05 0.49

A la dreta deixem un camí que immediatament bifurca. Seguim baixant pel costat dels camps.

0.02 0.51

Passem per davant del camí d'accés a Can Betra Boris, i una mica més enllà de l'entrada d'uns camps.

0.02 0.53

Anem pel costat d'una tanca metàl·lica. Al final de la tanca deixem, a l'esquerra, dos camins que van a les granjes properes; el primer planeja i el segon baixa. Continuem endavant planejant.

A la dreta queda una casa i poc després se'ns uneix un camí pel mateix cantó.

0.03 0.56

Arribem a l'entrada del poble de Lladó. Continuem endavant pel carrer asfaltat; a l'esquerra deixem un corriol que baixa.

Seguim pel carrer de Besalú que va baixant tot fent revolts; deixem carrers secundaris a banda i banda. És interessant d'observar les llindes de les cases.

Quan s'arriba al carrer Gran hem de seguir-lo vers l'esquerra, baixant; a mà dreta queda el carrer de Cabanelles.

0.04 1.00 4.920

Desemboquem a la plaça Major (197 m) ombrejada per uns grans plàtans i on hi ha l'església de Santa Maria. També hi trobarem un parell de restaurants i, a la dreta, una font amb la següent llegenda :

Vila de Lledó, la senyorial
la dels olivars fullats d'or i plata
les feligresies de baix i de dalt
i el clos de canonges en col·legiata ...

Carles Fages de Climent

=====

LLEDÓ D'EMPORDA

El municipi de Lledó, d'una extensió de 13.59 km², és a la Garrotxa d'Empordà, a la vall alta del riu Manol, pels darrers contraforts orientals de la serra de la Mare de Déu del Mont que, a ponent del terme municipal, al límit amb el municipi de Cabanelles, formen l'interfluvi entre les conques de la Muga i del Fluvià. El terme és drenat, a més, per la riera d'Alguema, que neix a la vora del cap de municipi i el travessa. Al NE el municipi limita amb Cistella per la riera de Vilargilar i pel barranc de la Sala, tributaris del riu Manol. El terme comprèn, a part del cap de municipi, els veïnats del Pujol i de Manol de Dalt.

El lloc és documentat el 977 quan, en l'acta de dotació del monestir de Sant Pere de Besalú, el comte-bisbe Miró li donà unes vinyes i terres al terme de Lucduno. Hi ha diverses opinions sobre l'etimologia del topònim Lledó, que a part de la forma Lucduno (977) també apareix com Lodone (993), Ledono (1017), Letonis (1091),; mentre que Joan Coromines el creu derivat d'un nom d'arbre -lledó o lledoner- tot negant un suposat origen cèltic, Moreu-Rey, basant-se en la grafia del document més antic (Lucduno), creu possible l'existència d'un primitiu "Lugdunum", antropònim celta llatinitzat. Alcover i Moll accepten que prové del llatí vulgar "lotone", derivat de "lotus".

La població de Lledó tingué un augment notabilíssim durant els segles XVIII i XIX causat per la prosperitat agrícola del vi i l'oli (a la primeria del segle hi havia encara 9 premses

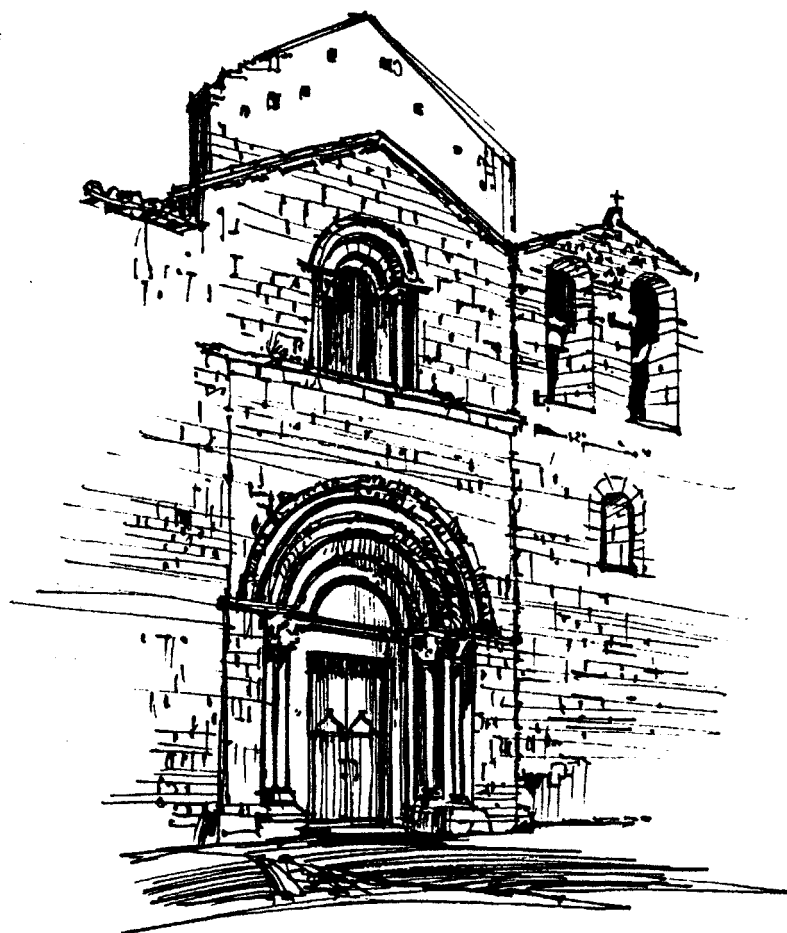
d'oli)); de 536 habitants el 1718 passà a 1458 el 1860. Però la crisi subsegüent produïda per la fil·loxera i l'èxode rural han motivat que el poblament tornés a assolir una població semblant a la del 1718. El 1900 hi havia 979 habitants, el 1970 havien deïallat fins a 628, el 1975 fins a 597 i el 1979 n'hi restaven 558.

El poble de Lledó (197 m) és travessat, a migdia, per la riera d'Alguema i el torrent del Ribot, que limita les hortes del monestir a la banda de ponent. El nucli habitat ocupa un espai de topografia molt irregular i és dominat per l'església de Sant Feliu, que fou parròquia fins el 1929. La primera cita documental d'aquest temple és del 1017 i se sap que el 1109 va ser donada al priorat de Santa Maria. L'edifici actual fou fet construir pel prior Tomàs Verdeguer al segle XVIII. D'una sola nau, ben ampla, amb capelles laterals, transsepte i capçalera carrada de planta quadrada amb un cos superior octogonal amb vuit arcades apuntades. A l'altra costat de la façana hi ha una torre quadrada molt més baixa que suposem que devia ser l'inici d'un altre campanar que no s'arribà a construir. Al Museu d'Art de Catalunya es guarda, procedent de Sant Feliu, un retaule gòtic dedicat a sant Tomàs.

Al centre del poble, al sector més baix, hi ha l'antiga església del monestir de Santa Maria de Lledó, avui parròquia. És un temple romànic de planta basilical, de tres naus acabades amb tres absis semicirculars. Interiorment s'adoptà el sistema de columnes adossades als pilars per a suport dels arcs torals. La volta de la nau central és de canó apuntada, més enlairada que les col·laterals, cobertes en quart de cercle. A la façana

de ponent hi ha la portalada, que és un dels conjunts més notables d'escultura arquitectònica del segle XII; situada en el cos central, havia d'anar acompanyada per dos campanars, com a terminació de les naus laterals, que no es van arribar a construir. Té sis arquivoltes en degradació, llinda i timpà. Als muntants hi ha dues columnes cilíndriques per banda amb sengles capitells d'un cisellat molt notable. Les arquivoltes són decorades amb temes d'entrellaçs, escaquejats, sanefes vegetals, estries helicoïdals, etc. Al timpà, llis, hi ha vestigis d'una pintura tardo-gòtica que degué substituir la primitiva, romànica; representa l'Epifania i fou feta pintar pel prior Miquel de Biure (1500-15).

Al NW de l'església resten importants vestigis de la Canònica i de les dependències monàstiques. La casa prioral incideix perpendicularment a l'angle NW de l'església i limita la plaça que hi ha davant del temple, on abans hi havia el cementiri. Un passadís travessa aquest cos d'edifici i va a l'antic pati del monestir, avui placeta pública. Al nord de la placeta hi ha l'antiga casa del Porcioner, molt reformada, i a llevant és limitada per l'església de Sant Joan, romànica, coneguda també com a Sala Capitular, ja que quan es va reconstruir el monestir fou utilitzada amb aquella finalitat.

Les construccions al N de les que delimiten el claustre, les antigues cases de l'Almoïner, del Sagristà i del Cambrer han estat convertides en vivendes i reformades als segles XVII i XVIII. Darrerament la de l'Almoïner, amb aspecte de masia del XVIII, fortificada, ha estat restaurada per particulars.

Vora del camí de Sant Martí Sesserres, a la carena del Puig Valentí, hi ha la capella dels Apòstols, dedicada a sant Feliu i a sant Jaume, i a 1.5 km al NE del poble s'hi troba la gran masia de Ca N'Olives de Manol, dels segles XVII-XVIII.

El paisatge de Lledó fou pintat per Marià Llavanera (1890-1927), pintor lledoní mort prematurament a la seva casa de Lledó, gran edifici del segle XVIII situat al carrer que duu el nom de l'artista, prop del monestir. De Llavanera, que es formà a l'Escola de Bells Oficis d'Olot, en parla Josep Pla als seus Homenots.

=====

Sortim de la plaça Major per l'extrem oposat al carrer Gran, pel carrer de la Plaça i a continuació pugem cap a la dreta pel carrer de Figueres.

Deixem el carrer de les Escoles a la dreta i poc després el carrer Serra a l'esquerra.

0.04 1.04

Arribem a la sortida del poble. A la dreta tenim la carretera que ve de la comarcal C-260, de Besalú a Figueres, i a l'esquerra una pista que planeja. Per entremig de la pista i la carretera hi ha dos camins que baixen; nosaltres hem d'anar pel que va pel costat de la carretera.

A l'esquerra del camí veiem una gran gabia; immediatament després deixem el camí d'accés en uns camps a la mateixa banda.

0.03 1.07

Hem de deixar el camí que segueix recte planejant per anar per una branca que baixa cap a l'esquerra.

Transitem per entremig de camps; dalt, a l'esquerra, podem veure-hi el poble de Lledó destacant-hi l'església de Sant Fel·liu. Fem alguns revolts.

El pendent es fa més fort i el camí s'enclota per entre dos talús coberts d'esbarzers. El sòl és ple de còdols.

0.09 1.16 6.020

Arribem al capdavall de la baixada; a l'esquerra podem observar unes curioses marjades.

Entrem a l'ampli llit del riu Manol (125 m); travessem el curs d'aigua a gual i just després deixem una branca del camí a la dreta. Passem per una zona plena de grans còdols; continuem rectes i pugem per l'altra riba.

El camí passa per entremig de camps. Mirant enrera, encara podem veure el poble que hem deixat.

0.06 1.22

Entrem en un bosquet; a la dreta queda un fondal.

Travessem una clariana i continuem rectes pujant.

0.02 1.24

Deixem un trencall que puja cap a l'esquerra. Tot seguit el camí fa un revolt dreta/esquerra i deixa un trencall que baixa cap al fondal.

0.02 1.26

Travessem una clotada i comencem a pujar.

0.02 1.28

El camí gira cap a l'esquerra deixant un trencall a la dreta; puja una mica més i comença a planejar per entremig de camps.

0.03 1.31

Arribem en una cruïlla. Hem de continuar per la branca de l'esquerra; la que segueix recta ens menaria a la masia que hi ha més enllà. Per ací entrem en el terme de Cistella.

0.04 1.35

Deixem el camí que es dirigeix vers una masia i n'agafem un que va cap a la dreta baixant lleugerament. Travessem una zona de pins.

0.02 1.37

Se'ns ajunta un camí per la dreta i poc després en deixem un que planeja vers l'esquerra una mica esborrat.

Baixem amb més pendent. Davant, a l'altra banda del fondal, veiem can Carabassa.

0.03 1.40 7.710

Arribem al llit de la riera del Bac de la Sala (150 m) ple de grans pedres. A la dreta, riera avall, hi ha un salt d'aigua. Després de travessar-lo a gual pugem per l'altra banda.

0.03 1.43

Troben una bifurcació; rebutgem la branca de la dreta i continuem rectes pujant amb fort pendent. Seguim per entremig de pins.

0.01 1.44

Desemboquem en una pista més planera; la seguim cap a l'esquerra, en sentit ascendent.

0.04 1.48

Arribem al capdamunt de la pujada; uns metres més endavant se'ns ajunta un camí per la dreta. Planegem, i una mica més enllà deixem una branca a l'esquerra.

0.02 1.50

Se'ns uneix un camí per la dreta i immediatament desemboquem en una pista; la seguim vers la dreta planejant.

0.03 1.53

Sortim en una gran pista; a la cruïlla hi ha un indicador : d'on venim és del Bac de la Sala i cap a l'esquerra es va a Ca l'Ambri. Nosaltres hem de travessar-la i continuar per un senderol ple de runa que baixa just enfront.

A poc sortim en uns camps: seguim per un antic camí, molt herbós, que va enclotat per entremig d'ells. Compte amb els reguerots que hi ha mig amagats per l'herba i amb els esbarzers. Davant veiem el Santuari de la Mare de Déu de la Vida.

0.05 1.58

Desemboquem en una pista; la seguim vers l'esquerra, pujant lleugerament i fent un revolt cap a la dreta.

Deixem un camí d'accés en uns camps a la dreta i més endavant un altre que va pel costat del tancat del santuari.

0.02 2.00 9.080

Després de fer un revolt cap a l'esquerra vorejant el tancat arribem a l'entrada del recinte del santuari de la Mare de Déu de la Vida (198 m).

=====

SANTUARI DE LA MARE DE DEU DE LA VIDA

El santuari de la Mare de Déu de la Vida, que centra el veïnat del mateix nom del municipi de Cistella, és al cim d'un turó cobert d'olivars des del qual es gaudeix d'un immens panorama. La capella primitiva era dedicada a sant Miquel i havia estat bastida pels veïns de Cistella el 1429 al lloc que llavors s'anomenava Puig Corcoll.

A la segona meitat del segle XVII, el rector Francesc Veí la

reconstruí i segurament fou aleshores quan s'hi instaurà la dedicació a la Mare de Déu de la Vida. De l'església actual es destaca, a ponent, la portada amb decoració popular en relleu i una inscripció del 1695 relativa a l'obra del rector Veí, el nom del qual també figura a la llinda d'una altra porta del 1667. De la primera esglesiola del segle XV resta l'absis, convertit en capella lateral.

S'hi celebraven aplecs pel 25 de març i a la diada de Sant Miquel.

=====

A l'esquerra queda un camí que puja; nosaltres continuarem rectes, seguint la tanca. A la dreta hi ha un senyal de prohibit el pas (camí particular). Baix, davant nostre, veiem el poble de Cistella.

Quan el camí gira cap a la dreta hem de deixar-lo i continuar rectes baixant per un corriol.

0.02 2.02

Retrobem el camí però l'hem d'abandonar immediatament per anar cap a l'esquerra per un caminó herbós que va planejant pel costat d'un marge.

A la dreta tenim uns camps i a l'esquerra, per damunt del marge, hi ha unes feixes abandonades plenes de pins. Hi ha moltes farigoles.

Més endavant, el camí queda molt embrossat i hem de saltar al camp per a continuar per la seva vora. Comencem a baixar.

0.03 2.05

Al final del camp tornem al camí que ara travessa un tram de rocallís. A la dreta queda un camp erm.

El camí es transforma en un viarany que va baixant amb trams de fort pendent.

0.03 2.08

Desemboquem en un camí; el seguim vers l'esquerra. Si anéssim cap a la dreta arribaríem al poble de Cistella en un quart d'hora.

Immediatament deixem una branca del camí a la dreta i uns metres més endavant, un trencall que puja cap a uns camps. Pugem lleugerament.

0.02 2.10

Hem d'abandonar el camí per anar cap a la dreta per un via-

rany que puja enclotat. Poc després trobem una bifurcació; seguim per la branca, herbosa, de la dreta que planeja. Al fons, a la dreta, veiem el poble de Cistella.

Baixem per un tram de fort pendent.

0.03 2.13 9.880

Arribem al llit de la riera de Cistella; el travessem a gual i pugem per l'altra banda per un senderol envoltat de vegetació.

Passem pel costat d'un camp i comencem a baixar.

0.02 2.15

El senderol va pel costat de la petita riera i finalment desemboca en un camí que la travessa a gual; hem de seguir el camí cap a la dreta pujant per un tram de sòl força erosionat.

0.01 2.16

Desemboquem en un nou camí; el seguim vers l'esquerra planejant pel costat d'un marge.

0.01 2.17

Troblem una bifurcació; agafem la branca de l'esquerra. Compte : Pocs metres més endavant hem de deixar el camí i enfilar-nos per un senderol que puja amb fort pendent per entremig del bosc cap a la dreta.

0.05 2.22

Després de planejar una mica sortim en una ampla pista; la seguim vers la dreta en sentit ascendent.

Quan s'acaba la pujada, la pista fa un revolt cap a la dreta vorejant uns camps; en aquesta direcció, al fons, podem veure el santuari per on hem passat.

0.06 2.28

Desemboquem en una nova pista; l'hem de seguir cap a l'esquerra planejant.

0.03 2.31

A l'esquerra queda un camí que puja. A l'altra banda de la riera de Vilarig, al nostre nivell, veiem el poblet del mateix nom.

0.01 2.32

Deixem un trencall que baixa per la dreta.

0.01 2.33

Per l'esquerra se'ns uneix un camí que baixa d'uns camps. Continuem planejant i gaudint de la panoràmica del conjunt de Vilarig.

0.03 2.36

Per l'esquerra surt un camí; pugem una mica i a continuació comencem a baixar.

0.06 2.42

Trobem una bifurcació; la branca de l'esquerra es dirigeix, planejant, vers Can Rostoll que veiem mig derruïda. Davant nostre, a un nivell inferior, es veuen unes construccions. Hem de seguir per la branca de la dreta que baixa fent un revolt.

0.02 2.44

Travessem un reguerot i deixem un camí molt embrossat a la dreta. Continuem baixant passant per entremig de camps.

0.02 2.46 12.120

Arribem al llit de la riera de Vilarig (148 m); la travessem a gual i comencem a pujar amb fort pendent per l'altra banda.

Després de girar cap a l'esquerra deixem una camí herbós que baixa cap a la dreta. Planegem vorejant un camp i després anem pel costat d'un fondal.

0.04 2.50

Travessem la capçalera del fondal; seguim planejant.

0.01 2.51

Arribem en una bifurcació; la branca de la dreta es dirigeix vers uns camps, anem cap a l'esquerra pujant lleugerament.

0.02 2.53

Deixem un trencall a l'esquerra; seguim pujant.

A la dreta queda un camí i després passem a frec d'unes ruïnes.

0.02 2.55

Després de deixar un camí a l'esquerra comencem a planejar per un camí herbós que va per entremig d'oliveres en direcció al poble que veiem davant.

0.02 2.57

Troben les primeres edificacions del nucli de Vilarig; a la dreta queden un corral i una bassa. Continuem pel carreró.

0.01 2.58 12.870

Arribem a la plaça de Vilarig (210 m). A la dreta tenim el castell i l'església. Per arribar al mirador que hi ha davant del temple cal passar pel petit cementiri; és interessant d'observar la mitjana d'edat de les persones enterrades (més de setanta anys !).

=====

VILARIG

El poble de Vilarig, del municipi de Cistella, és al cim d'un tossal, a la capçalera de la riera del mateix nom. L'any 1970 tenia 33 habitants, que vivien en una dotzena de cases. El castell, amb l'església al seu costat, domina, a l'extrem de migdia, el reduït conjunt d'edificis disposats desordenadament per la carena. El petit agrupament, amb estructures arquitectòniques dels segles XV-XVIII, ofereix solucions constructives tradicionals diverses que s'han conservat sense modificacions gaire apreciables.

L'església de Sant Martí de Vilarig, parròquia independent, és documentada des de l'any 1151. El temple actual, vora del mur de tramuntana del castell, és d'una nau, amb dues capelles laterals i capçalera carrada, en una bona part dels segles XVIII i XIX. Conserva, però, fragments del parament romànic a la part inferior dels murs laterals i a la façana de ponent resta l'element més notable: la senzilla portada romànica amb tres arcs en degradació, amb llinda i timpà llis del segle XII. El campanar és una torre quadrangular amb arcs de mig punt que fou aixecada l'any 1805. A la banda nord de l'església hi ha una capella del segle XVIII, amb façana a l'exterior, que dóna al reduït espai del cementiri, embellit amb alts xiprers, de la qual, dissortadament, ha desaparegut fa pocs anys un pòrtic amb teulada sobre cairats i pilastres.

El castell de Vilarig, malgrat haver estat convertit en masia i encara habitat amb aquesta funció, manté la seva estructura de gran palau fortificat gòtic, del segle XIV, amb reformes posteriors, sobretot dels segles XVII i XVIII. És un gran edifici de planta rectangular, amb un petit pati interior. La façana principal, a llevant, s'enlaira sobre els valls excavats en la roca. Un pont d'obra, que substitueix el primitiu pont llevadís, dóna accés al portal, de gran dovellatge. Al mur hi

ha un rengle d'espitlleres i en el pis s'obren tres finestrals renaixentistes, coronats per escuts en relleu damunt les llindes, els quals substitueixen les primitives finestres coronelles gòtiques. El palau era emmerletat, però en època tardana es construí una taulada al damunt dels merlets, que s'identifiquen fàcilment. Al nord hi ha restes d'un matakà i a tot el voltant, rengles de sageteres.

Es notable el pati central, les dependències amb volta, dels baixos i les sales de la planta noble amb algunes llindes de portes ornades amb relleus diversos. L'albacar del castell, avui convertit en era, resta ben marcat pels vestigis de la muralla exterior, malgrat l'escassa altura dels murs conservats, en els quals veiem el rengle inferior de sageteres i l'espai del portal a llevant.

=====

Continuem pel carreró que baixa per davant del cementiri i que va a desembocar al cap de pocs metres a la pista encimentada d'accés al poble; la seguim vers la dreta baixant.

Una mica més enllà hem de deixar aquesta pista i anar cap a l'esquerra, en sentit contrari. Immediatament hi ha una bifurcació; la branca de l'esquerra és un camí particular, nosaltres baixarem per la de la dreta.

0.03 3.01

Troben una nova bifurcació. La branca de l'esquerra planeja i es dirigeix vers una casa; anirem per la dreta baixant. Tra-

vessem un petit prat i continuem baixant per un tram ple de runes.

Deixem trencalls a dreta i esquerra.

0.03 3.04 13.350

Travessem la riera de Mas Camps (170 m) a gual i immediatament sortim en una pista; anem cap a la dreta pujant i deixem dos trencalls a la mateixa mà.

Planegem pel costat d'un camp. A la dreta, enlairat, es veu el poble.

0.04 3.08

S'arriba en una cruïlla; s'ha d'anar cap a la dreta en direcció a la casa que veiem davant.

Per la dreta se'ns uneix un camí herbós.

0.02 3.10

Desemboquem a la carretera que va de Cistella cap a Terrades; la seguim vers l'esquerra.

0.01 3.11

Després de travessar un pontet s'ha de deixar la carretera per anar cap a l'esquerra per una pista. Immediatament hem d'abandonar la pista i pujar per un senderol que s'enfila per entremig del bosc. Compte, el senderol no està massa marcat, cal vigilar els senyals.

0.06 3.17

Arribem en una clariana situada en un petit coll (215 m); d'ací surten dos camins, hem d'anar pel de la dreta.

Més endavant se'ns uneix un camí per l'esquerra.

0.03 3.20

Desemboquem en un camí; el seguim cap a la dreta baixant lleugerament.

0.05 3.25 14.400

Per la dreta se'ns ajunta un camí i immediatament sortim de nou a la carretera de Cistella a Terrades (190 m); anem vers l'esquerra.

0.06 3.31

A la dreta queda un camí que baixa cap a ca l'Aiguader, enrunat i més endavant se'ns uneix un camí que puja per la dreta.

0.03 3.34

Passem pel punt quilomètric 2 i deixem un camí a la dreta i més enllà un a l'esquerra.

A la dreta queda la tanca de troncs de Mas Seguillar; més endavant trobem el seu camí d'accés.

0.04 3.38

Travessem la riera del Seguillar i deixem un nou camí a la dreta. Més enllà se'ns ajunta un camí que puja per l'esquerra.

0.08 3.46

Passem pel punt quilomètric 3. Per ací sortim del terme municipal de Cistella i entrem en el de Terrades.

0.04 3.50 16.400

Troben l'ampla pista d'accés al Bruguer (230 m); hem de deixar la carretera i seguir-la.

0.01 3.51

Arribem en una bifurcació; la branca de l'esquerra va cap a la finca de Matamiquela, nosaltres anirem cap a la dreta, pujant.

0.02 3.53

Se'ns separa, per l'esquerra, un camí que es dirigeix vers uns camps.

0.01 3.54

Troben un senyal de pas prohibit i un rètol on posa : "Finca particular. Pas privat. Camí de Mas Bruguer".

Davant veiem les instal·lacions del mas. La pista puja per entremig d'oliveres.

0.04 3.58 17.050

Compte : Quan s'acaben les oliveres i comencen els cirerers, a l'alçada del cobert per a les vaques que veiem a l'esquerra, hem de deixar la pista i anar cap a la dreta, pujant per entre-

mig del camp.

Després d'uns 20 metres trobarem un camí; el seguim planejant. Més endavant, a l'esquerra, queda una zona recentment cremada; a la dreta encara hi ha bosc.

Enfront veiem l'ermita de Santa Magdalena damunt de la serra del mateix nom.

0.02 4.00

Arribem davant d'uns camps; hem d'anar cap a l'esquerra, per la zona cremada, per un tram molt malmès ple de rebrots.

0.02 4.02

Desemboquem en un camí; el seguim vers la dreta planejant per entremig de camps. Més enllà passem a frec d'un bosquet d'alzines i comencem a baixar.

Davant ja veiem el poble de Terrades. Baixem amb un pendent més pronunciat.

0.02 4.04

Quan el camí gira lleugerament cap a la dreta, hem de deixar-lo i continuar rectes per un de més estret i herbós.

Davant veiem les naus d'una instal·lació agropecuària. Passem per un petit planell ple de ginesta; un cop travessat hem d'anar cap a l'esquerra, fer un revolt cap a la dreta i continuar per un senderol enclotat entre esbarzers.

0.02 4.06

Desemboquem en un camí d'accés en un camp; anem fins al camp i el voregem deixant-lo a l'esquerra.

En arribar al final del camp veiem Terrades a tocar; el senderol comença a baixar amb fort pendent. A la dreta queda un vell camí impracticable.

0.01 4.07

Travessem aquest camí, ara ja més transitable, i continuem baixant pel senderol en direcció al poble.

0.01 4.08

Desemboquem de nou en el camí; ara el seguim vers la dreta en sentit descendent.

Comencem a trobar cases a l'esquerra; a la dreta veiem uns grans blocs de roca caiguts.

Sortim en un carrer encimentat; anem cap a l'esquerra per entremig de cases. A mà dreta queda el Rissec; més endavant el travessem per un pont. A continuació pugem per la Costa d'En Ricard.

0.02 4.10 18.010

Arribem al carrer Major del poble de Terrades (228 m); ací acabem l'etapa.

=====

TERRADES

El municipi de Terrades, de 20.8 km², es troba al NW de la comarca, al sector dit la Garrotxa d'Empordà, i comprèn el poble de Terrades, cap del municipi, el de Palau-surroca, de poblament disseminat, i altres veïnats de cases escampades.

El territori és accidentat pels contraforts calcaris pre-pirineus que continuen vers llevant el massís de la Mare de Déu del Mont i els del puig de Bassegoda que envolten la capçalera del Rissec (dit ací riera de Terrades), afluent del Manol. La vall és limitada al nord per l'encinglerada serra de Santa Magdalena (527 m), que constitueix la divisòria amb la Muga, i al sud per la serra de Sant Baldiri.

El poble de Terrades (228 m) es troba a l'esquerra del Rissec formant un nucli agrupat al centre de la vall, que en aquest punt és una cubeta envoltada de muntanyes. Els carrers són de traça irregular, amb cases de dues plantes (segles XVI-XVIII) algunes amb portal de mig punt. El nucli s'allarga vers migdia pel Raval del Mar, on hi ha un gran casal dels segles XVII-XVIII. A la última guerra civil (3 de febrer 1939) una part del poble restà destruïda en fer explosió el polvorí instal·lat a l'església; encara hi ha edificis en ruïnes.

L'antiga església parroquial de Santa Cecília de Terrades, destruïda per l'explosió, era un edifici romànic de tres naus i tres absis semicirculars, amb el frontis reformat el 1710; Montsalvatge destacava el 1921 la ferramenta de la porta, la trona de pedra esculpida i una làpida a la façana que corresponia al sepulcre de Bernat de Palau i la seva muller (segle XIII). Un dels batents de la porta es conserva al Museu d'Art de Girona. L'actual església, feta després del 1939, és un edifici mancat d'interès.

A uns 500 metres del poble, prop de la carretera de Figueres i del camí al vell castell de la Roca, es troba la capella de Sant Sebastià. És una obra d'arquitectura popular del segle XVII, precedida per un elegant pòrtic o galilea d'arcades de mig punt i coronada per una petita espadanya. El castell de la Roca o de Terrades s'alçava al cim del puig de la Roca, a uns 2 km a llevant del poble.

Al cim de la serra de Santa Magdalena (527 m), dominant una àmplia i bella panoràmica, hi ha el santuari del mateix nom.

L'església, dita antigament de Santa Maria de Codó, ja existia a la fi del segle XIV i tenia un sacerdot adscrit. A la primera meitat del segle XV era arruinada (segons circulars dels bisbes del 1425, 1437 i 1438, demanant-ne la reparació). L'edifici actual té una nau i absis semicircular, porta adovellada i finestres d'espitllera, feta després del 1438 encara dins d'una tradició romànica.

Dins del terme municipal també es troba el santuari de la Mare de Déu de la Salut de molta tradició a la comarca.

=====

BIBLIOGRAFIA

- ** Gran Geografia Comarcal de Catalunya.
Volum 4. L'Empordà.
Fundació Enciclopèdia Catalana.
- ** Gran Enciclopèdia Catalana.
- ** Això és Catalunya. Guia del Patrimoni Arquitectònic.
Departament de Cultura de la Generalitat.
Editorial Plaza i Janés (1988).
- ** Descripció del GR-2.
Comitè Català de Senders de Gran Recorregut.
- ** Dibuixos d'En Bernat Salvador.
- ** Cartografia :
Mapa Topogràfic IGN. Figueres 258-I (1:25000)
Cartografia Militar SGE. Olot 38-11(257) (1:50000)x(1.4)

Agustí Poch, maig 1989

PERFIL APROXIMAT DE L'ETAPA

